

Kitaabka Daanyeel - Boqol iyo Sagaal iyo Sagaashanka iyo Sagaalaad

Hoos-u-dhaca Siyaasadeed iyo Masiirka Nebiyadeed: Dhammaadka Xisbiyada Dimuqraadiga iyo Jamhuuriga ee Macnaha Nebiyaddii Kitaabka Quduuska ah

Jeff Pippenger
2024-05-03

Waxaan aqoonsanaynaa dhammaadka xisbiyada Dimuqraadiga iyo Jamhuuriga ee taariikhda bahalka dhulka. Bahalka dhulka ee Muujintii cutubka saddex iyo tobnaad wuxuu u kala qaybsan yahay xisbiyada Jamhuuriga iyo Dimuqraadiga, kuwaas oo ku halgamaya gudaha taariikhda nebinnimo ee geeska Jamhuuriga. Geesuhu waa calaamado awoodo, labada geesna mid kastaa wuxuu xanbaarsan yahay muuqaal-yare ka tarjumaya xiriirkooda nebinnimo gudaha taariikhdiisa nebinnimo. Geeska Jamhuuriga, muuqaalkaas-yarani waxaa lagu muujiyey labada xisbi siyaasadeed ee waaweyn ee aasaaska u ah taariikhda Maraykanka. Maraykanku waa mid ka mid ah boqortooyooyin tiro yar oo lagu aqoonsaday taariikhda nebinnimo kuwaas oo ka kooban laba awoodood. Dhammaan quruumihii hore ee waxsii-sheegidda Kitaabka Quduuska ah ee lagu matalay laba awoodood waxay astaan u yihiin Maraykanka. Boqortooyadii Maado-Faaris, Faransiiska (Sodom iyo Masar), iyo Israa'iil oo leh boqortooyooyinkeedii woqooyi iyo koonfureedba, dhammaantood waxay gacan ka geystaan sifooyinka nebinnimo ee Maraykanka.

Boqortooyadii Maadooyinka iyo Beershiya ee ku xusan Daanyeel cutubka siddeedaad waxay lahayd laba gees, geeskii dambena (Beershiya) ayaa ka dheeraa. Waxaannu aqoonsannay qodobkan innagoo ku garannay in xisbiga Democratic uu taariikhda soo galay ka hor xisbiga Republican, sidaas awgeed xisbiga Republican wuxuu ugu dambaynta noqon doonaa kii dambeeya ee labada xisbi. Madaxweynihii ugu horreeyey ee Republican ah wuxuu taariikhda ku soo baxay isagoo jawaab u ah mowqifkii addoonsi-taageersanaa ee xisbiga Democratic, madaxweynihii ugu horreeyey ee Republican ahna wuxuu ku dhawaaqay Baaqa Xoreynta Addoomaha sannadkii 1863, kaas oo ahaa bartamihii Dagaalkii Sokeeye ee Maraykanka, iyo sannadkii fallaagowga ee kaniisadda La'odikiya ee Seventh-day Adventist.

Madaxweynihii ugu dambeeyey ee Jamhuuriga waxaa horay ugu ahaa tusaale madaxweynihii ugu horreeyey ee Jamhuuriga, sidaas darteed madaxweynihii ugu dambeeyey wuxuu taariikhda ku soo geli doonaa bartamaha dagaal sokeeye oo u dhexeeya xisbiga Dimuqraadiga ee addoonsiga taageera iyo xisbigiisa Jamhuuriga ee addoonsiga ka soo horjeeda. Addoonsiga ay xisbiga Dimuqraadiga ee maalmaha ugu dambeeya dhiirrigelinayaan waa addoonsi caalami ah. Sida uu ahaa madaxweynihii ugu horreeyey ee Jamhuuriga, madaxweynihii ugu dambeeyey ee Jamhuuriga waxaa dili doona xisbiga addoonsiga taageera, sida Trump siyaasad ahaan loogu dilay doorashadii la xaday ee 2020. Isaga oo ah madaxweynihii lixaad tan iyo wakhtigii dhammaadka ee 1989, Trump wuxuu ahaan lahaa madaxweynaha ugu taajirsan, wuxuuna kicin lahaa caalamiyiinta aan Maraykanka oo keliya ahayn, balse dunida oo dhan. Sidaas darteed, ku dhawaaqistiisii

musharraxnimo ee madaxtinnimada sannadkii 2015, waxaa lagu bilaabay dagaalkii sokeeye ee siyaasadeed ee u dhexeeyey xisbiga Dimuqraadiga ee caalamiyiinta addoonsiga taageera iyo xisbiga Jamhuuriga ee addoonsiga ka soo horjeeda.

Si waafaqsan Muujintii cutubka kow iyo tobnaad, Trump waxaa siyaasad ahaan lagu dilay doorashadii la xaday ee 2020, xisbiga Dimuqraadiguna wuxuu bilaabay inuu jidadka ku reyreyo, ilaa ay caddaatay in sannadkii 2022 Trump mar kale u tartami doono Madaxweynaha. Markaas cabsi weyn ayaa ku dhacday caalamiyiinta, taasoo waafaqsan cutubka kow iyo tobnaad ee Muujintii, dagaalkoodiina wuu sii xoogeystay. Markhaatifurka geesihii Maado-Faaris wuxuu tilmaamayaa in geeska ugu dambeeya ee soo baxa (xisbiga Jamhuuriga) uu soo bixi doono ugu dambayn, oo uu ka sara mari doono. Madaxweynaha Jamhuuriga ee ugu dambeeya wuxuu ka adkaan doonaa xisbiga Dimuqraadiga.

Doorashada 2024 waxay calaamad u tahay dhammaadka xisbiga Democratic-ka, waayo mar kale ma heli doonaan fursad ay musharrax madaxweyne ku soo taagaan ka hor inta aan sharciga Axadda soo affarin taariikhda nebiyadeed ee bahalka dhulka. Markii sharciga Axaddu yimaado, xisbiga Republican-kuna sidoo kale wuu joogsadaa. Xisbiga Democratic-ku wuxuu ku dhammaadaa doorashada 2024, xisbiga Republican-kuna wuxuu ku dhammaadaa sharciga Axadda. Sharciga Axadda, isagoo ah dhammaadka boqortooyada lixaad ee waxsii-sheegidda Kitaabka Quduuska ah, waxaa lagu muujiyey bilowgii bahalka dhulka ee 1798. Astaanta nebiyadeed ee ugu weyn ee bahalka dhulku waa “hadalkiisa.” Sannadkii 1798, Maraykanku wuxuu meel mariyey Xeerarkii Alien and Sedition Acts, kuwaas oo sidaas darteed astaan u noqda sharciga Axadda, marka Maraykanku u hadlo sidii masduulaagii.

Laga soo bilaabo 1776 ilaa 1798, Maraykanku, in kastoo aanu weli ahayn boqortooyadii lixaad ee wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, haddana wuxuu metelaa saddex calaamadood oo taariikheed oo ah hadalka Maraykanka. Xilligaas wuxuu horseeday bilowgii xukunka bahalkii dhulka sida boqortooyadii lixaad ee wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, sidaas darteedna wuxuu metelaa xilli horseeda dhammaadka xukunka bahalkii dhulka sida boqortooyadii lixaad. Baaqa Madax-bannaanida ee 1776, oo uu xigay Dastuurkii 1789 iyo Xeerarkii Shisheeyaha iyo Fitnada ee 1798, waxay metelaan saddex calaamadood oo taariikheed oo ku jira taariikhda horseedaysa dhammaadka bahalkii dhulka sida boqortooyadii lixaad marka la joogo sharciga Axadda. Dhammaystirka saddexdaas calaamadood oo taariikheed si kala duwan ayaa loogu metelaa taariikhda labada xisbi ee Dimuqraadiga iyo Jamhuuriga.

Sharciga Waddaniga ee 2001 wuxuu tilmaamayaa bilowga ka-qaadista madaxbannaanida muwaadiniinta Maraykanka, waxaana astaan u ahaa bayaankii waddaniyiintii dhabta ahaa ee taariikhda Maraykanku ku hirgeliyeen Baaqa Madaxbannaanida. Calaamadda jidka ee Sharciga Waddaniga waa tii ugu horraysay saddex calaamadood oo jid ah oo u wada ah xisbiyada Jamhuuriga iyo Dimuqraadiga.

Xisbiga Dimuqraadiga ah wuxuu ku dhammaanayaa doorashada 2024, taas oo soo gelinaysa Amarro Fulineedkii Trump ee horay loogu sii muujiyey Alien and Sedition Acts. Amarrada Fulineed ee uu Trump markaas dhaqan gelinayo ma aha sharciga Axadda, hase yeeshee waxay

yihiin nooc ka mid ah ku hadlidda sida masduulaagii, waayo, Trump wuxuu u adeegsan doonaa iyaga isagoo dhammaystiraya aqoonsigii Sister White ee ahaa in “active despotism” ay dhici doonto maalmaha ugu dambeeya. Despotism waa eray tilmaamaya kaligii-talishimo, taas oo lagu hirgelinayo Amarrada Fulineed ee lagu tusaaleeyey Alien and Sedition Acts. Markuu Trump hirgeliyo Amarradiisa Fulineed, waxaa jiri doona dib-u-noqosho ka dhan ah Pelosi Trials oo calaamadeeyey madaxtinnimadii fashilantay ee Biden.

Muddada wakhtiga ee aqoonsanaysa dhammaadka xisbiyada Dimuqraadiga iyo Jamhuuriga waxay sidataa saxeexa Alfa iyo Oomega, waayo bilowga wakhti kasta wuxuu metelaa dhammaadka. Sababtaas aawadeed, calaamadda koowaad ee jidka ee xisbiga Dimuqraadiga waa Patriot Act ee 2001, calaamadda labaadna waa Maxkamadeymihii Pelosi ee bilaabmay 2021. Maxkamadeymahaasu waxay metelaan diidmo dhammaystiran oo loo jeediyey Dastuurkii 1789. Maxkamadeymihii Pelosi waxay metelaan calaamadda dhexe ee jidka ee khadka xisbiga Dimuqraadiga, taas oo lagu matalay markii Dastuurka ay ansixiyeen saddex iyo tobankii gumeysi, saddex iyo toban sannadood ka dib 1776. Maxkamadeymihii Pelosi waxay metelaan fallaagow ka dhan ah Dastuurka, waxaana lagu matalay 1789. Calamadda saddexaad ee jidka ee khadka Dimuqraadiga waa meesha ay ku dhammaadaan sidii xisbi siyaasadeed.

Waxay ku dhammaadaan doorashada 2024, oo marka caleemo-saarka 2025 la fuliyo, qaybta labaad ee Tijaabooyinka Pelosi waxaa la keeni doonaa amarro fulineed oo lagu sii tusaaleeyey Xeerarkii Alien and Sedition. Sidaas awgeed, calaamadda saddexaad ee xisbiga Dimuqraadiga waa Xeerarkii Alien and Sedition ee 1798. Muddada matalaysa dhammaadka xisbiga Dimuqraadiga waxay ku bilaabataa doorasho, caleemo-saar, iyo soo bandhigidda dagaal sharciyeed siyaasadeed oo shaydaani ah, waxayna ku dhammaataa doorasho, caleemo-saar, iyo soo bandhigidda dagaal sharciyeed siyaasadeed oo shaydaani ah.

Xisbiga Jamhuuriga, calaamadda jidka ee kowaad waa Patriot Act ee 2001, oo lagu matalay Baaqa Xorriyadda ee 1776. Calamadda jidka ee labaadna la mid ma aha tii ahayd calaamadda jidka ee labaad ee xisbiga Dimuqraadiga. Calamadda jidka ee labaad, oo Dimuqraadiyiinta uu u taagan yahay Dastuurka 1789, waxay ahayd tijaabooyinkii ugu horreeyey ee Pelosi; laakiin calaamadda jidka ee labaad ee Jamhuuriga, oo uu matalo Dastuurka 1789, waa Alien and Sedition Act, kaas oo rumoobaya marka caleemo-saarka labaad ee Trump la dhammaystiro sannadka 2025. Sidee bay Alien and Sedition Acts ee 1798 u matali karaan Dastuurka 1789?

Markii labaad ee Trump la caleemo saaray, Amarrihiisa Fulineed, oo ay astaan u yihiin Xeerarkii Alien and Sedition ee 1798, waxay bilaabaan oo keliya ma aha qayb labaad oo ah Maxkamadihii Pelosi, balse falalkaas waxay sidoo kale bilaabaan samaysanka ekaanta bahalka. Muddada samaysanka ekaanta bahalku waxay ku bilaabataa kuna dhammaataa ku hadlid sida masduulaagii. Hadalka bilowga muddadaas wuxuu ka dhigan yahay dhidibbada loo aasayo awoodaha boqornimada ee loo matalo kali-talishimo, ama sida ay Sister White ugu yeedho, “despotism.” Ku hadalka sida masduulaagii ee dhammaadka muddada samaysanka ekaanta bahalku wuxuu aqoonsanayaa awoodda hay’adaha diimeed ee laga dhisayo inay ka sarreyso awoodaha siyaasadeed.

Baaqa Madax-bannaanidu waxay ahayd baaq ka dhan ah kali-talisnimada labadaba awoodda siyaasadeed ee boqorradii Yurub iyo awoodda diimeed ee kaniisadda Rooma. Xilliga samaysanka ekaanta bahalka waa halkaas oo labadan quwadood ee kharriban la isku daro, iyadoo awoodda diimeed ay xukunto xidhiidhkaas. Samaysankaas, ama isku-biiridda labadan awoodood, awoodda diimeed ayaa ah tan ugu dambaysa ee soo baxda, kana sarraysa. Sidaas daraaddeed, bilowga xilligaas wuxuu matalaa dhammaadka xilliga. Xeerarkii Ajaanibta iyo Kicin-Dadka ee 1798 waxay matalaan dhammaadka xisbiga Dimuqraadiga, waana summaddooda saddexaad; hase ahaatee isla mar ahaantaana waxay matalaan summadda labaad ee xilliga dhammaadka ee xisbiga Jamhuuriga. Summadda saddexaad ee xisbiga Jamhuuriga waa dhaqangelinta Axadda.

Xisbiga Dimuqraadiga, saddexda calamadood ee taariikhiga ah ee ay metelaan 1776, 1789, iyo 1798 waxay astaan u yihiin 2001 (1776), Maxkamadeymihii ugu horreeyey ee Pelosi ee 2021 (1789), iyo Maxkamadeymihii labaad ee Pelosi ee 2025 (1798).

Xisbiga Jamhuuriga, saddexda tiir-taariikheed ee ay metelaan 1776, 1789, iyo 1798 waxay astaan u yihiin 2001 (1776), maxkamadeymihii labaad ee Pelosi ee 2025 (1789), iyo sharciga Axadda (1798).

1776, 1789 iyo 1798 waxay ka dhigan yihiin laba iyo labaan sannadood, laba iyo labaatankuna waa astaanta isu-darka Ilaahnimada iyo aadminimada. Saddexdan calaamadood ee jidku waxay xanbaarsan yihiin markhaatifurka “Runta”, waayo waxay ka dhigan yihiin in calaamadda jidka ee ugu horraysa iyo tan ugu dambaysaa ay tilmaamayaan isla runtaas. 1776 waxay tilmaamaysaa aasaasidda madaxbannaanida, 1798-na waxay tilmaamaysaa ka-qaadista madaxbannaanida. Sidaa darteed waxay u taagan yihiin xarafka koowaad iyo xarafka ugu dambeeya ee alifbeetada Cibraaniga oo ka kooban laba iyo labaan xaraf. Xarafka saddex iyo tobnaad waa astaan fallaagayn ah, saddexdaas xarafna marka la isu geeyo; kan koowaad, kan saddex iyo tobnaad, iyo kan ugu dambeeya, waxay wada sameeyaan erayga Cibraaniga ah ee “Runta”.

1776 waxay u taagan tahay Sebtembar 11, 2001, waxayna calaamad u tahay bilowga wakhtiga shaabadaynta ee boqol iyo afartan iyo afar kunka. Waxay calaamad u tahay bilowga rusheynta roobka dambe, kaas oo ah muddada wakhtiga marka masduulaagga loo dhiibo bahalka abaalgud ahaan adeegyo la qabtay, sida xisbiga masduulaagga Dimuqraadiga looga adkaan doono xisbiga bahalka Jamhuuriga.

Intii taariikhdaas lagu jiray, shaabadaynta geeska Protestant-ka runta ah waxaa la dhammaystiraa muddada uu Rabbigu gacantiisa mar labaad hore u fidinayo si uu u soo ururiyo dadka loo aqoonsaday qaxootiga Israa’iil, kuwaas oo calan ahaan loo sarraysiin doono wakhtiga sharciga Axadda.

18-kii Luulyo, 2020 geeskii Protestant-ka runta ahaa waa la kala firdhiyey, laba iyo labaan sannadood ka dib 2001-na, bishii Luulyo 2023, hawshii isu-ururinta labaad waxaa bilaabay cod cidlada ka qaylinaya. Isu-ururintii kowaad waxay dhacday 2001, markii malaa’igtii Muujintii cutubka siddeed iyo tobnaad ay soo degtay iyadoo dhismayaashii waaweynaa ee magaalada New York ay soo dhacayeen. Soo degidda malaa’igtaasu waxay ka dhiganayd bilowgii wakhtiga shaabadaynta, halka soo degiddii Mikaa’iil oo ah malaa’igta sare 18-kii Luulyo, 2020 ay ka

dhiganayd dhammaadkii wakhtiga shaabadaynta. Ciise, isagoo ah Alfa iyo Oomega, had iyo goor dhammaadka wuxuu ku muujinayaa bilowga; sidaas daraaddeed, curiyeyaasha nebiyadeed ee isu-ururintii kowaad ee bilaabatay 11-kii Sebtembar, 2001, waxay matalaan curiyeyaasha nebiyadeed ee ka dhaca isu-ururinta labaad.

Waxaa jira saddex tusaale oo cad oo ku saabsan ururinta labaad oo matalaya taariikhda dhammaadka ee wakhtiga shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartan kun, kuwaas oo ah taariikhda Masiixa, taariikhda farriimaha malaa'igta koowaad iyo labaad laga bilaabo Agoosto 11, 1840 ilaa Oktoobar 22, 1844, iyo sidoo kale taariikhda malaa'igta saddexaad laga bilaabo Oktoobar 22, 1844 ilaa kacdoonkii 1863. Saddexdaas markhaati waxay dhisayaan ururinta labaad ee boqol iyo afar iyo afartan kun laga bilaabo Luulyo 2023, ilaa sharciga Axadda ee dhowaan imanaya. Haddii aynu ka soocno hal qodob oo gaar ah taariikh kasta, waxa aynu helaynaa caddaynta doorka hoogga saddexaad.

Gabagabadii shirkii xerada Exeter ee Agoosto 17, 1844, ayaa lagu dhawaaqay farriintii Qaylada Habeenbadhka. Ku dhawaaqistaas waxay u taagnayd ku dhawaaqista farriinta Qaylada Habeenbadhka ee taariikhda boqolka iyo afartan iyo afarta kun, maxaa yeelay labada taariikhoodba waxay ahaayeen welina yihiin rumoobidda masaalkii tobanka bikradood. Sister White waxay caddeyneysaa in gelitaankii Masiixa ee guusha lahaa ee Yerusaaalem uu u taagnaa ku dhawaaqistii Qaylada Habeenbadhka ee 1844. Waqtiga keliya ee Masiixu weligiis fuulay neef wuxuu ahaa gelitaankiisii Yerusaaalem, neefkii uu fuulayna wuxuu ahaa dameer, kaas oo ah astaanta Islaamka. Intii lagu jiray muddadii isu-ururinta labaad ee 1844 ilaa 1863, sannadkii 1848 Sister White waxay sheegaysaa in quruumaha Yurub la cadhaysiinayey, cadhaysiinta quruumaha ee taariikhdaasna waxaa lagu dhammaystiray hanjabaadaha dagaal joogto ah oo Islaamku ku soo waday Yurub. Mid kasta oo ka mid ah saddexda taariikhood ee isu-ururin labaad, doorka Islaamka ee hoogga saddexaad ayaa la aqoonsaday.

Wakhtiga shaabadaynta ee boqolka iyo afartan iyo afarta kun waxay bilaabatay Sebtembar 11, 2001, markii weerar kedis ah oo ka yimid Islaamka hoogga saddexaad uu ku soo qaaday dhulka casriga ah ee ammaanta leh ee Maraykanka. Labaatan iyo laba sannadood dabadood, Oktoobar 7, 2023, Islaamka hoogga saddexaad wuxuu weerar kedis ah ku soo qaaday dhulkii qadiimiga ahaa ee ammaanta lahaa. Marka sharciga Axadda oo dhowaan imanaya, kaas oo ah dhulgariirka weyn ee Muujintii kow iyo tobnaad, yimaado, hoogga saddexaad si kedis ah ayuu mar kale u yimaadaa, isagoo mar kale fulinaya weerar kedis ah oo ka dhan ah dhulka casriga ah ee ammaanta leh.

Kacdoonkii uu matalayey Israa'iilkii dhabta ahaa, isagoo astaan u ah kuwii Masiixooda iskutallaabta ku qodbay, iyo saddexda weerar ee lama-filaan ah ee Islaamka hoogga saddexaad, waxay xambaarsan yihiin saxeexa "Runta." Farriinta shaabadeysa boqolka iyo afartan iyo afarta kun, taas oo fulisa hawsha ururinta dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya mar labaad, waxay dhacdaa muddada wakhti ah oo ay dhaqdhaqaaqyada Islaamka hoogga saddexaad firfircoon yihiin.

Muddada nebinnimada ah ee lagu tilmaamay "ururintii labaad" waxay si cad u aqoonsanaysaa xilliyo nebinnimo oo gaar ah oo ka kooban taariikhda oo dhan ee "ururintii labaad." Soo-degiddii Masiixa ka dib sarakiciddiisa waxay calaamad u tahay bilowgii hawshiisa uu ku ururinayo kuwii

ku kala firidhsanaa iskutallaabta.

Markaasaa Ciise wuxuu ku yidhi iyaga, Dhammaantiin waad iga xumaan doontaan habeenkan, waayo, waa qoran tahay, Waxaan garaaci doonaa adhijirka, oo idaha adhiguna way kala firdhi doonaan. Matayos 26:31.

Saddexdii maalmood ee xabaasha ka dib, Masiixu wuxuu u soo degay xertii, isagoo bilaabay muddo afartan maalmood ah oo waxbarid shakhsiyeed, taas oo ay ku xigtay muddo toban maalmood ah oo midnimo iyo salaad ah ka hor shubashadii Ruuxa Quduuska ah ee aan qiyaasta lahayn ee Bentekostiga.

Qoraalkii hore waxaan kuu sameeyey, Te'ofilosow, oo ku saabsanaa wax kasta oo Ciise bilaabay inuu sameeyo oo uu baro, ilaa maalintii kor loo qaaday, dabadeed markuu Ruuxa Quduuska ah kula amray rasuulladii uu doortay; kuwii uu haddana isagii isu muujiyey inuu nool yahay ka dib xanuunkiisii, isagoo siiyey cadaymo badan oo aan la dafiri karin, oo ay arkeen afartan maalmood, isagoo kala hadlayay waxyaalaha ku saabsan boqortooyada Ilaah. Oo isagoo iyaga la urursan, wuxuu ku amray inaanay Yerusaaalem ka tegin, laakiin ay sugaan ballankii Aabbaha, kaasoo, ayuu yidhi, aad iga maqasheen. Waayo, Yooxanaa runtii wuxuu ku baabtiisay biyo; laakiinse idinka waxaa lagu baabtiisi doonaa Ruuxa Quduuska ah maalmo aan badnayn dabadeed. Sidaas daraaddeed markay isu yimaadeen, waxay weyddiiyeen isaga iyagoo leh, Rabbiyow, wakhtigan ma waxaad mar kale u soo celinaysaa boqortooyada Israa'iil? Oo wuxuu ku yidhi iyaga, Idinka ma aha inaad ogaataan wakhtiyada ama xilliyada Aabbuhu geliyey amarkiisa qudhiisa. Laakiinse waxaad heli doontaan xoog, markii Ruuxa Quduuska ahi idinku soo dego; oo waxaad ii ahaan doontaan markhaatiyaal Yerusaaalem dhexdeeda, iyo Yahuudiya oo dhan, iyo Samaariya, iyo tan iyo meesha dhulka ugu fog. Oo markuu waxyaalahan yidhi, intay eegayeen, kor baa loo qaaday; oo daruur baa ka qaaday indhahooda hortooda.... Oo goortii maalintii Bentakost ay si buuxda u timid, kulligood waxay isku qalbi ahaayeen meel qudha. Oo isla markiiba waxaa samada ka yimid cod u eg dabayl xoog badan oo soo dhacaysa, oo wuxuu buuxiyey gurigii oo dhan oo ay fadhiyeen. Falimaha Rasuullada 1:1-9, 2:1, 2.

Afartan maalmood, oo ay ku xigeen tobanka maalmood ee xertii lagu amray inay “sugaan” ballankii Aabbaha, Masiixu wuxuu mar labaad isu ururinayay xertiisii. Muddada sugitaanka ee Yerusaaalem waa astaan wakhti dib-u-dhac ah, oo waafaqsan wakhtiyada dib-u-dhaca ee Matayos shan iyo labaatan iyo Xabaquuq laba. Muddada oo dhammu Masiixu wuxuu ku aqoonsaday inay ka bilaabatay hawshii Eliyaas, markii Yooxanaa baabtiisayay, waxaana muddada oo dhammu ku dhammaatay baabtiiskii Ruuxa Quduuska ah maalintii Bentekoste. Baabtiisku waa astaan dhimasho, aasid iyo sarakicid, sidaa darteed calaamadda dhexe ee muddada oo dhan waxay ahayd iskutallaabta, waayo muddada oo dhammu waxay xambaarsan tahay saxeexa “Runta”.

Muddada oo dhammaystirani waxay ku bilaabmaysaa baabtiiskii Masiixa ee Yooxanaa, markii Ruuxa Quduuska ahi ku soo degay qaab qoolley ah. Markaas waxaa bilaabmay hawshii ururinta xertii ahayd inay noqdaan aasaaska macbudka Masiixiga. Dhammaadka muddadaas Masiixu wuxuu mar labaad ururiyaa xertiisa, muddada ururinta labaaduna waa ku celcelin muddadii ururintii koowaad, waayo Masiixu wuxuu dhammaadka wax ku muujinayaa bilowgiisa.

Iskutallaabta waxaa hore loogu sii-muujiyey baabtiiskii Masiixa, labaduba na waxay bilaabeen hawl ururinta xerta. Calamadda jidka ee aqoonsata bilowga iyo dhammaadka waxay u taagan tahay dhimasho, aasid, iyo sarakicid. Sarakicidda dabadeed, afartan maalmood ee imtixaanka cidlada ku jiray waxay u taagnaayeen afartan maalmood ee waxbaridda ka dambaysay soo-degiddiisii uu xerta ugu yimid. Afartanka maalmoodba waxay wada metelaan run aasaasi ah oo Ciise sidan ku muujiyey: “Waa qoran tahay, Dadku kibis keliya kuma noolaado, laakiinse wuxuu ku nool yahay eray kasta oo afka Ilaah ka soo baxa.”

Mudadaas wakhtigaas ah Ciise wuxuu xertiisii u furay wax kasta oo nebiyadu Masiixa ka marag kaceen, sidaas daraaddeedna wuxuu muddadaas u aqoonsaday inay tahay furitaanka Eraygiisa nebinnimada ah.

Oo bal eeg, laba ka mid ah ayaa isla maalintaas u socday tuulo la yidhaahdo Emma'us, oo Yerusaleem u jirtay qiyaastii lixdan furlong. Oo waxay isla hadleen waxyaalihii dhacay oo dhan. Waxaa dhacay in intay wada sheekaysanayeen oo ka doodayeen, Ciise qudhiisu u soo dhowaaday, wuuna la socday. Laakiinse indhahoodii waa la qabtay si aanay u aqoonsan isaga.... Markaasuu ku yidhi, Kuwiinna nacasyahow, oo qalbigoodu ka gaabiyo rumaysadka wax walba oo nebiyadu ku hadleen! Masiixu sow ma ahayn inuu waxyaalahan ku xanuunsado, dabadeedna ammaantiisa galo? Oo wuxuu ka bilaabay Muuse iyo nebiyada oo dhan, wuxuuna ugu fashiray Qorniinka oo dhan waxyaalaha isaga qudhiisa ku saabsanaa. Oo waxay u soo dhowaadeen tuuladii ay ku socdeen; isaguna wuxuu iska dhigay sidii mid sii soconaya. Laakiinse way ku adkaysteen, iyagoo leh, Nala joog, waayo, waa makhribkii, maalintiina aad bay u gabbal dhacday. Markaasuu u galay inuu la joogo iyaga. Oo waxaa dhacay intuu cuntada ula fashiyey, inuu kibis qaatay, oo barakeeyey, oo jebiyey, oo siiyey iyaga. Markaasaa indhahoodii furmeen, wayna aqoonsadeen isaga; isaguna indhahoodii waa ka libdhay. Luukos 24:13–16, 26–31.

Masiixu wuxuu la joogay xertii aan garanaynin cidda uu yahay, ilaa uu indhahooda furay, “oo wuxuu ka bilaabay Muuse iyo nebiyadii oo dhan, wuxuuna uga fashiray Qorniinnada oo dhan waxyaalihii isaga qudhiisa ku saabsanaa.” Indhahoodu way furmeen markii la siiyey “kibis” ay cunaan. Afartan maalmood dabadood Masiixu wuxuu kor ugu baxay samada, oo “indhahoodii wuu ka qarsoomay,” sidii uu ugu sameeyey xertii Emmaus bilowgii afartanka maalmood ee waxbaridda. Markaasay bilaabeen tobanka maalmood ee isu-diyaargarowga Bentakostiga, kaas oo astaan u ah sharciga Axadda ee dhowaan iman doona.

Markii dhulgariirkii weynaa dhaco, kaas oo ah sharciga Axadda, hooggii saddexaad ee Islaamka si degdeg ah ayuu u yimaadaa, Islaamkuna waa “dabaysha bari” ee “qallafsan” ee Ishacyaah, taas oo ah neeftii Yexesqeel ee ka timaadda afarta dabaylood ee Yooxanaa, kuwaas oo la xannibay intii lagu jiray shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afar kun.

Marka boqol iyo afartan iyo afarta kun la shaabadeeyo dabadeed ayaa afarta dabaylood la sii daayaa, oo “si kedis ah waxaa samada ka yimid cod sidii dabayl xoog badan oo dhacaysa, oo waxay buuxisay gurigii oo dhan.” Islaamka hoogga saddexaad wuxuu wax ku dhuftaa “si kedis ah” oo aan la filayn, wuxuuna soo saaraa “codka samada ka yimid” oo ah buunka toddobaad, kaas oo tilmaamaya goorta qarsoodiga Ilaah la dhammeeyo; qarsoodiga Ilaahna wuxuu u dhammaadaa

boqolka iyo afartan iyo afarta kun marka Ilaahnimadu (shubashada Ruuxa Quduuska ah) si joogto ah ula midoobto aadannimada, oo Rabbiguna si kedis ah ugu yimaado macbudkiisa (gurigii ay xerti isu urursatay) oo uu axdi la galo boqolka iyo afartan iyo afarta kun.

Waxaan daraasaddan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

“Rabbigu wuxuu doonayaa inaan buurta u korno,—si ka sii toos ahna aan hortiisa u galno. Waxaannu ku soo dhowaanaynaa waqti adag oo go’aan leh kaas oo, in ka badan wakhti kasta oo hore tan iyo bilowgii dunida, ka dalban doona quduus-ka-dhigidda buuxda ee qof kasta oo magaca Masiixa ku magacaaban.”

“Soo nooleyn runta ah oo inagu dhex kacda waa baahidayada ugu weyn uguna degdegga badan oo dhan. Waa in aynu helnaa subkidda quduuska ah ee ka timaadda Ilaah, baabtiiska Ruuxiisa; waayo, kan keliya ayaa ah wakiilka wax-ku-oolka ah ee faafinta runta quduuska ah. Waa Ruuxa Ilaah kan nooleeya awoodaha nafta ee bilaa-nolosha ah si ay waxyaalaha samada uga mahadceliyaan, oo u soo jiida kalgacallada xagga Ilaah iyo runta.”

“Waa mudnaanteenna inaan Ilaah ku qaadanno Eraygiisa. Markii Ciise uu ku sigtay inuu xertiisii ka tago, si uu samada ugu kor kaco, wuxuu u igmaday inay fariinta injiilka u qaadaan quruumaha, afafka, iyo dadyowga oo dhan. Wuxuu ku yidhi inay Yeruusaalem ku sii nagaadaan ilaa xoog xagga sare ka yimid lagu huwiyo. Tani waxay lama huraan u ahayd guushooda. Subkidda quduuska ahi waa inay ku soo degtaa addoommada Ilaah. Kuwii dhammaan si buuxda loogu aqoonsaday inay ahaayeen xertii Masiixa oo rasuullada la shaqaynayay sidii wacdiyayaal, waxay ku wada urureen Yeruusaalem. Waxay iska fogeeyeen kala duwanaansho kasta. Iyagoo isku qalbi ah ayay ku sii socdeen tukasho iyo baryo, si ay u helaan rumoobidda ballankii Ruuxa Quduuska ah; waayo, waxaa la gudboonaa inay injiilka ku wacdiyaan muujinta Ruuxa iyo xoogga Ilaah. Waxay ahayd wakhti khatar weyn u ahayd kuwa raacsan Masiixa. Waxay ahaayeen sidii ido yeey ku dhex jirta, hase ahaatee geesinnimo ayay lahaayeen, maxaa yeelay Masiixu kuwii dhintay ayuu ka soo sara kacay, wuuna isu muujiyey, oo wuxuu u ballanqaaday barako gaar ah oo u qalabayn doonta inay u baxaan inay injiilkiisa dunida ku wacdiyaan. Waxay sugayeen iyagoo filasho ku jira rumoobidda ballankiisa, waxayna ku tukanayeen qiiri gaar ah.

“Tani waa jidkii saxda ahaa ee ay ahayd inay maraan kuwa qayb ka qaata hawsha lagu naadinayo imaatinka Rabbiga ee daruuraha samada; waayo, dad baa la diyaarinayaa inay istaagaan maalinta weyn ee Ilaah. In kastoo Masiixu xertiisa u ballanqaaday inay Ruuxa Quduuska ah heli doonaan, taas kama ay qaadin baahida salaadda. Waxay sii tukadeen si ka sii kulul; waxayna ku sii adkaysteen salaadda iyagoo isku qalbi ah. Kuwa hadda ku hawlan shaqada culus ee dadka loogu diyaarinayo imaatinka Rabbiga, waa inay iyaguna ku sii adkaystaan salaadda. Xertii hore waxay ahaayeen isku niyad. Ma ay lahayn mala-awaallo, mana jirin aragtiyo xiiso-doon ah oo ay hore u wadaan oo ku saabsan sida barakada la ballanqaaday u iman doonto. Waxay ahaayeen kuwo mid ka ah rumaysadka iyo ruuxa. Way isku waafaqsanaayeen.”

“Ka fogee dhammaan shakiga. Ka cayriya cabsidiinna, oo hela waayo-aragnimadii Bawlos lahaa markii uu ku dhawaaqay, ‘Waxaan iskutallaabta kula qodbanahay Masiixa, hase yeeshee

waan noolahay; laakiinse anigu ma ihi, ee Masiixu waa kan igu nool; oo nolosha aan imminka jidhka ku noolahay, waxaan ku noolahay rumaysadka Wiilka Ilaah, kii i jeclaaday oo naftiisana ii bixiyey.’ [Galatiya 2:20.] Wax kasta u dhiiba Masiixa, oo noloshiinnuna ha kula qarsoonaato Masiixa Ilaah dhexdiisa. Markaas waxaad noqon doontaan awood wax wanaagsan ku oofisa. Mid keliya wuxuu eryi doonaa kun, laba kalena toban kun bay carar gelin doonaan.” Gospel Workers, 369–371.